

Opphavsrett, personvern og motivbeskyttelse

Vi vil så langt det er mulig forsikre oss om at vi følger krav knytta til fotografier, opphavsrett, personvern og motivbeskyttelse. **Begrepene opphavsrett, personvern og motivbeskyttelse beskrives kort nedenfor.** For at du skal kunne dele et bilde med oss må du kort sammenfattet enten være:

- fotografen (fotografen har som hovedregel opphavsretten til et fotografi)
- ha arvet bildet, eller etter avtale fått tillatelse til å dele bildet (du har fått opphavsretten)
- sannsynliggjøre at opphavsretten er utgått (se under)

I tillegg må du forsikre deg om at det ikke strider mot personverns- eller motivbeskyttelseshensyn at bildet publiseres. For hvert bilde du bidrar med i den digitale bildesamlingen må du samtykke til at vi kan publisere bildet på nett, vise det frem på utstillinger og oppbevare det med tilhørende informasjon. For bilder som inngår i bildesamlingen har vi ikke mulighet til å gi noe honorar. Du vil fremdeles kunne bruke bildene dine som du vil til andre formål. For bilder vi bruker til fotoboka vil vi inngå egne kontrakter. I tillegg, for å forsikre oss om at vi ikke deler innsendt informasjon om deg og avbildede personer på en lovstridig måte, har vi utarbeidet en **personvernerklæring**. Den finner du som et eget dokument på nettsiden vår. Dersom du eller andre mener at publisering av ett bilde bryter med opphavsrett, personvern eller motivbeskyttelse vil bildet og tilhørende informasjon etter anmodning slettes både fra nett og arkivet. Anmodning om sletting kan rettes til

kontakt@produktav.no

Opphavsrett

Opphavsrett er en tidsbegrenset enerett til å utnytte et verk dekket av åndsverkloven (1).

Åndsverkloven dekker to typer fotografier:

- 1) fotografiske åndsverk (= kunstverk)
- 2) fotografiske bilder

Det gjelder litt ulike regler for kategoriene. **Vi etterspør private fotografier som vil falle inn under kategori 2, dvs fotografiske bilder.** Det som er beskrevet under er derfor enten felles for begge kategoriene eller avgrenset til fotografiske bilder.

Opphavsretten omfatter å utnytte verket dvs:

- 1) å fremstille eksemplarer av det
- 2) gjøre verket tilgjengelig for allmennhet

Digitalisering av bilder regnes som eksemplarframstilling. Det å publisere et bilde i form av bok eller digitalt på nettet regnes som tilgjengeliggjøring. Å arrangere en utstilling, en digital presentasjon og lignende regnes som fremvisning. Med økonomisk opphavsrett menes også å vise frem og selge bilder. Opphavsretten omfatter også de ideelle rettighetene, det vil si beskyttelse mot krenkelsers av verket. For fotografiske bilder kan det bety f.eks beskyttelse mot at bildet beskjæres på en måte som ikke er avtalt og at opphavsmannens anseelse blir misbrukt.

Som hovedregel har fotografen opphavsrett til bilder. Opphavsretten til fotografiske bilder gjelder i fotografens levetid og 15 år etter fotografens død, men likevel minst 50 år etter at bildet ble laget (tatt). Man skal velge det lengste alternativet. Etter dette anses opphavsretten for utløpt. **Den økonomiske opphavsretten kan overføres ved arv eller gjennom tillatelse fra fotografen.** Slik tillatelse trenger ikke være skriftlig (en muntlig avtale holder).

Uavhengig av om opphavsretten er utgått eller om den økonomiske opphavsretten er overført skal fotografens navn om kjent oppgis. Om fotografen ikke er kjent oppgis: fotograf ukjent. Fotografen kan imidlertid selv velge å være anonym (fotograf anonym) (1).

Bestilte portretter kan ikke offentligjøres uten bestillers samtykke. For bestilte bilder tatt før juni 1995 gjelder det at bestiller har opphavsrett (1). Siden vi ikke etterspør bestilte portretter fra profesjonelle fotografer kan vi se bort i fra dette.

Personvern og motivbeskyttelse

Når et menneske er en del av, eller hele motivet (gjelder særlig portrettbilder og gruppebilder), kan personvern til den avbildede tilsi at hen må spørres om tillatelse før bildet gjengis eller vises offentlig (1,2). **For fotografiske bilder gjelder dette så lenge personen er i live, og 15 år etter personens dødsår.** Når det gjelder barn må foresatte bes om tillatelse. Når det gjelder døde må slektninger/arvinger bes om tillatelse dersom det er mindre enn 15 år siden vedkommende døde. Det er ingen krav til formen på tillatelsen (kan være muntlig) (1,2).

Selv om den avbildede som hovedregel har rettigheter til avbildning av seg selv, finnes det flere unntak (1). Disse unntakene inkluderer:

- a) Avbildningen er aktuell og har allmenn interesse (gjelder særlig nyhetsbilder)
- b) Avbildningen av personen er mindre viktig enn hovedinnholdet i bildet (situasjonsbilder)
- c) Bildet gjengir forsamlinger, folketog i friluft eller under forhold eller hendelser av allmenn interesse (situasjonsbilder)
- d) Reklame for fotografens virksomhet
- e) + noen spesialtilfeller inkludert biografier.

Vi vurderer at særlig unntak b) og c) er relevante for dette prosjektet. For eksempel kan man si at et bilde av et 17.mai tog, og et turnstevne faller inn under unntakene. Klassebilder og oppstilte gruppebilder er ansett å være i grenseland (1). Vi vil derfor ikke etterspørre klassebilder og bilder av fotballag etc. **Når det er praktisk vanskelig å innhente tillatelse, enten fordi personen(e) er ukjent(e), død(e) og/eller at det er lite sannsynlig at personen(e) blir gjenkjent pga bildets alder kan det argumenteres med at tillatelse ikke er nødvendig (1).** Vi mener at dette kan gjelde bilder som omfatter barn utenom nær familie tatt på 70-tallet som nå er voksne. Det kan også gjelde middelaldrende som nå mest sannsynlig er over 100 år. I slike tilfeller ønsker vi at personene ikke navngis. For familiebilder anbefaler vi likevel at familiemedlemmer som er i live spørres om tillatelse både med hensyn til om bildet kan publiseres og om navn kan oppgis. Dersom bilder av ukjente offentliggjøre digitalt må det følge en tekst som gjør det mulig å få slettet bildet dersom noen anser at tilgjengeliggjøring bryter med personverns hensyn. Vi har tatt med en slik tekst på våre nettsider.

Det kan også være opphavsrettigheter knyttet til andre motiver enn personer, men her er det mange praktiske unntak (1). F.eks vil avbildning av bygninger og kunstverk som inngår som bakgrunn i bilder ikke trenge særskilt tillatelse, forutsatt at kunstverket ikke er en viktig del av motivet.

Kilder:

- 1) <https://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/fotojuss-for-arkiv-bibliotek-og-museum>
- 2) <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/internett-og-apper/bilder-pa-nett/>